27-мĕш çул тухать. Хакĕ 20 пус.

1944
АПРЕЛЬ
7
ЭРНЕКУН
69(6564) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ

ВЕРХОВНЫЙ ГЛАВНОКОМАНДУЮЩИН ПРИКАЗĔ

Арми генералне МАЛИНОВСКИЕ

УКРАИНĂРИ 3-мĕш фронт çарĕсем, наступлени туса пырса, пехота тата утлă соединенисемпе механизированнăй соединенисем çав тери хăвăрт пырса çапнипе, **РАЗДЕЛЬНАЯ** хулипе пысăк чугун çул узелне туртса илнĕ. **РАЗДЕЛЬНАЯ** хули вăл нимĕçсен **ОДЕССА** патнелле пымалли вырăнсенчи оборонин тĕреклетнĕ паха пункчĕ пулнă. Çапла вара пирĕн çарсем тăшманăн **ОДЕССА** патĕнчи группировкин Румынине чакмалли тĕп çулĕсене татнă.

РАЗДЕЛЬНАЯ хулине туртса илессишĕн пынă çапăçусенче **ШАРОХИН** генерал-лейтенантăн, **КУЗНЕЦОВ** генерал-майорăн çарĕсем, **ПЛИЕВ** генерал-лейтенантăн кавалерисчĕсем, танковăй çарсен генерал-майорĕн **ЖДАНОВĂН** танкисчĕсем тата артиллери генерал-майорĕн **ХИТРОВСКИН** артиллерисчĕсем чапа тухнă.

Тунă çĕнтерĕве аланлăха палăртса хăварас тесе, **РАЗДЕЛЬНАЯ** хулишĕн пынă çапăçусенче уйрăмах чапа тухнă соединенисемпе чăсене «**РАЗДЕЛЬНЕНСКИ**» тесе ят пама тата орденсемпе наградăлама тăратас.

Паян, апрелĕн 5-мĕшĕнче, 20 сехетре, пирĕн Тăван çĕршыв столици **МУСКАВ**, çĕр çирĕм тăватă тупăпа вунникĕ хут пĕр харăс персе, **РАЗДЕЛЬНАЯ** хулине туртса илнĕ **УКРАИНĂРИ** 3-мĕш фронтăн паттăр çарĕсене Тăван çĕршыв ячĕпе салют парать.

Питĕ чаплă çапăçнăшăн Эсир ертсе пыракан мĕнпур çарсене, **РАЗДЕЛЬНАЯ** хулине ирĕке кăларассишĕн пынă çапăçусенче пулнăскерсене, **ТАВ ТĂВАТĂП.**

Хамăр Тăван çĕршывăн ирĕклĕхĕпе никама пăхăнманлăхĕшĕн çапăçса вилнĕ геройсене ĕмĕр-ĕмĕр мухтав!

Нимĕç захватчикĕсене — вилĕм!

Верховный Главнокомандующи
Совет Союзĕн Маршалĕ ***И. СТАЛИН.***

1944 çулхи апрелĕн 5-мĕшĕ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

АПРЕЛĔН 4-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Апрелĕн 4-мĕшĕнче пирĕн çарсем **ДУБНО** хулинчен хĕвеланăçнерехре çаплах малалла тапăнса пынă, халăх пурăнакан 30 пункта ытла тытса илнĕ. Вăл шутра — **ЦЕХУВ, БОРОЧИЦЕ, ГАЛИЧАНЫ, ЛОБАЧЕВКА, ПУЛГАНЫ, БУЖАНЫ** ятлă пысăк ялсем тата **СЕНКЕВИЧЕВКА, ГАЛИЧАНЫ, ЗВИНЯЧЕ, ГОРОХОВ** ятлă чугун çул станцийĕсем.

Пирĕн **ТАРНОПОЛЬ** хулине хупăрласа тăракан çарсем тăшманăн çавăрса илнĕ гарнизонне пĕтерсе тăкассишĕн ăнăçлă çапăçнă, хулан пысăк пайне йышăннă. Урамсенче виçĕ кун хушши çапăçса, 3.000 нимĕç салтакĕпе офицерне пĕтерсе тăкнă. 300 нимĕçе ытла тыткăна илнĕ.

УКРАИНĂРИ 1-мĕш фронт çарĕсем **СКАЛА** хули районĕнче çавăрса илнĕ тăшман группировкине пĕтерсе тăкассишĕн çапăçнă, темиçе ял туртса илнĕ. Çавăрса илнĕ уннăран тухма хăтланса, тăшман темиçе хутчен те контратакăсем тунă, анчах та гитлеровецсене кашнинчех каялла ывăта-ывăта янă, çынсемпе техника тĕлĕшĕнчен пысăк çухатусем кӳнĕ.

КАМЕНЕЦ-ПОДОЛЬСК хулинчен кăнтăртарахра пирĕн çарсем виçĕ кун хушши хаяррăн çапăçнă хыççăн Черновицы облаçĕн район центрне—**ХОТИН** хулине туртса илнĕ, вăл нимĕçсен **ДНЕСТР** шывĕ çинчи оборонин тĕреклетнĕ паха пункчĕ пулнă. Тăшманăн хулана хӳтĕлесе тăнă гарнизонне пĕтерсе тăкнă.

КИШИНЕВ хули енче пирĕн çарсем Молдаван ССР-ĕн **КИПЕРЧЕНЫ** район центрне туртса илнĕ, çавăн пекех тата тăшманпа çапăçса ытти 30 яла ытла йышăннă. Вăл шутра—**ЧИШМА, ХОДОРОЖА, ШАРКАНЬ, ЛАПАТНА, ЖУРЫ, МИХАЛЕВКА, ДОЙБАНЫ, РЕЙМАРОВКА, ОСИПОВКА, ВАСИЛЬЕВКА** ятлă пысăк ялсем.

ОДЕССА енче пирĕн çарсем наступление çаплах вăйлатса пынă, Одесса облаçĕнчи **ФРУНЗОВКА** тата **ЦЕБРИКОВО** район центрĕсене туртса илнĕ, çавăн пекех тата тăшманпа çапăçса халăх пурăнакан ытти 50 пункта ытла йышăннă. Вăл шутра — **ЗАТИШЬЕ, КРАСНОПОЛЬ, 2-МĔШ ШЕПТЕРИДЮРЫ, ГЛУБОКОЯР, ДИОРДИЕШТЫ, ТОРОСОВО, НОВО-РОМАНОВКА, ДАНИЛОВКА, ПОНЯТОВКА, БАКАЛОВО** ятлă пысăк ялсем тата **ЗАТИШЬЕ, ТОРОСОВО, ИВАНОВКА, ВЕСЕЛЫЙ КУТ** ятлă чугун çул станцийĕсем.

Фронтăн ытти участокĕсенче тĕллĕн-тĕллĕн çапăçнă.

Апрелĕн 3-мĕшĕнче пирĕн çарсем мĕнпур фронтсенче нимĕçсен 31 танкне çĕмĕрсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 79 самолетне персе ӳкернĕ.

АПРЕЛĔН 5-МĔШĔНЧИ ОПЕРАТИВНĂЙ СВОДКА

Апрелĕн 5-мĕшĕнче пирĕн çарсем **СКАЛА** хули районĕнче çавăрса илнĕ тăшманăн группировкине пĕтерсе тăкассишĕн çапăçнă, темиçе ял туртса илнĕ.

КИШИНЕВ хули енче пирĕн çарсем тăшманпа çапăçса çаплах малалла тапăнса пынă, Молдаван ССР-ĕн **СУСЛЕНЫ** район центрне туртса илнĕ, çавăн пекех тата ытти 30 яла ытла йышăннă. Вăл шутра—**БУДЕЙ, БОЛОГАНИ, БУЛАЕШТИ, ЦЫБУЛЕВКА, ЯГОРЛЫК, ПАРКАНОВКА, КУРПИНОВО, СОШЕ-ОСТРОВСНОЕ** ятлă пысăк ялсем.

УКРАИНĂРИ 3-мĕш фронт çарĕсем çаплах наступлени туса пынă, пехота тата утлă соединенисемпе механизированнăй соединенисем çав тери хăвăрт пырса çапнипе, **РАЗДЕЛЬНАЯ** хулипе пысăк чугун çул узелне туртса илнĕ. **РАЗДЕЛЬНАЯ** хули вăл нимĕçсен **ОДЕССА** патнелле пымалли вырăнсенчи оборонин тĕреклетнĕ паха пункчĕ пулнă. Çапла вара пирĕн çарсем тăшманăн **ОДЕССА** патĕнчи группировкин **РУМЫНИЕ** чакмалли тĕп çулĕсене татнă, çавăн пекех тата тăшманпа çапăçса халăх пурăнакан ытти 100 пункта ытла йышăннă. Вăл шутра — Одесса облаçĕнчи **ЯНОВКА** тата **АНТОНО-КОДИНЦОВО** район центрĕсем тата **ПЕРВОМАЙСКИЙ, ПАРКАНЦЫ, СТРАССБУРГ, БАДЕН, РОСТОВЦЕВО, БАРАНОВО, БУЗИНОВО, ИРАКЛИЕВКА, ЛЮБОПОЛЬ, ВИЗИРКА, СЫЧАВКА, СТАРЫЕ БЕЛЯРЫ** ятлă пысăк ялсем тата **МИГАЕВО, КУЧУРГАН, КУБАНКА** ятлă чугун çул станцийĕсем.

Фронтăн ытти участокĕсенче чылай пунктсенче тĕллĕн-тĕллĕн çапăçнă.

Апрелĕн 4-мĕшĕнче пирĕн çарсем мĕнпур фронтсенче нимĕçсен 48 танкне çĕмĕрсе тăкнă. Сывлăшри çапăçусенче тата зенитнăй артиллери тăшманăн 42 самолетне персе ӳкернĕ.

☆ ☆ ☆

Украинăри 1-мĕш фронт çарĕсем нимĕçсен Скала хули районĕнче çавăрса илнĕ группировкине пĕтерсе тăкассишĕн çапăçнă. Хăйĕн вăйĕсем темĕн чухлĕ нумай пĕтессĕ пулин те, тăшман «хурантан» тухса тарма тăрăшать. Ирхине нимĕç пехотипе танкĕсен пысăк вăйĕсем çурçĕр-хĕвеланăç енчелле контратакăсем пуçласа янă. Пирĕн çарсем гитлеровецсен контратакисене путарса лартнă, нимĕçсене пысăк çухатусем кӳнĕ, вара тăшман каялла чакнă. Анчах вăл часах хăйĕн вăйĕсене тепĕр хут йĕркелесе янă та çĕнĕ контратака пуçласа янă. Нимĕçсен пехотин икĕ батальонĕ совет чаçĕсем тăракан вырăна саваллăнса кĕрсе кайнă, анчах та пирĕн боецсем вĕсене татса илнĕ те пĕтĕмĕшпех пĕтерсе тăкнă. Тепĕр участокра тăшман пехотипе танкĕсем хĕвеланăç енчелле татса тухма хăтланнă. Анчах та ӳсĕр гитлеровецсем совет чаçĕсен артиллерийĕпе миномечĕсен тата пулемечĕсен вут-çулăмĕ айне пулнă. Çапăçу хирĕнче тăшман çыннисен темиçе çĕр вилли выртса юлнă тата нимĕçсен персе çĕмĕрнĕ 30 танкĕ ытла тăрса юлнă. Тăшманăн контратакисене сире-сире ярса, совет çарĕсем çавăрса илнĕ унка малалла хĕссе пынă, нимĕçсене темиçе ялтан çапса кăларнă. Трофейăсем нумай тытса илнĕ. Вăл шутра — 9 танк, 14 бронетранспортер тата тĕрлĕрен çар хатĕрĕсем тиенĕ 300 автомашина ытла.

* * *

Пирĕн çарсем ĕнер Черновицы облаçĕнчи район центрне, — Хотин хулине туртса илнĕ чухне тăшмана çынсемпе техника тĕлĕшĕнчен йывăр çухатусем кӳнĕ. Хула урамĕсенче нимĕçсен 4.650 виллийĕ шута илнĕ. Совет чаçĕсем тăшманăн 1.250 салтакĕпе офицерне тыткăна илнĕ, 40 танк, 20 тупă тата ытти трофейăсем те нумай тытса илнĕ.

* * *

Кишинев хули енче пирĕн çарсем çаплах малалла тапăнса пынă. Нимĕçсем, хăйсен ĕнер çухатнă позицийĕсене каялла туртса илме хăтланса, темиçе контратака пуçласа янă. Пĕр соединени чаçĕсем вĕсен контратакисене пурне те сирсе янă. Тăшмана халтан янă хыççăн совет боецĕсем нимĕçсене флангсенчен пырса çапнă. Çавăрса илессинчен хăраса, гитлеровецсем ним тĕлли-паллисĕр каялла чакма тытăннă. Çитĕнĕве вăйлатса пырса, пирĕн чаçсем Молдаван ССР-ĕн Суслены район центрне туртса илнĕ, çавăн пекех тата темиçе ял йышăннă. Тăшманăн 800 салтакĕпе офицерне ытла пĕтерсе тăкнă. Нимĕçсенчен 14 тупă, 70 пулемет, 3 бронетранспортер, 40 автомашина, пĕр боеприпас складĕ тата 2 апат-çимĕç складĕ тытса илнĕ. 400 нимĕç салтакĕпе офицерне тыткăна илнĕ.

* * *

Украинăри 3-мĕш фронт çарĕсем çаплах ăнăçлă наступлени туса пынă. Совет пехоти тата утлă соединенисемпе механизированнăй соединенисем Раздельная хули патнелле пымалли вырăнсене тухнă. Нимĕçсем çулйĕрсен çак паха узелне тата Одесса патнелле пымалли вырăнсенчи хăйсен оборонин тĕреклĕ пунктне хытă хӳтĕлесе çапăçнă. Пирĕн боецсем, çав тери хăвăрт пыра-пыра çапса, тăшман хирĕç тăнине çĕмĕрсе тăкнă та Раздельная хулипе чугун çулсен пысăк узелне туртса илнĕ. Çапла вара Одесса хулипе Тирасполь хули хушшинчи чугун çула пирĕн çарсем татнă. Çакна пула тăшманăн Одесса патĕнчи группировкин Румынине чакмалли тĕп çулĕсене татса парахнă. Советсен ытти чаçĕсем кăнтăралла куçса пынă, Одесса облаçĕнчи Яновка тата Антоно-Кодинцово район центрĕсене туртса илнĕ, çавăн пекех тата халăх пурăнакан ытти 100 пункта ытла йышăннă. Каялла чакакан тăшмана пыра-пыра çапса, пирĕн çарсем ăна çынсемпе техника тĕлĕшĕнчен йывăр çухатусем кӳрессĕ. Кун каçиччен нимĕçсенчен 25 танк, 48 тупă (вĕсенчен 11 тупи 150 миллиметр калибрлисем, 7 тупи 210 миллиметр калибрлисем), 460 автомашина, шыв урлă каçармалли 1 парк, боеприпассен, апат-çимĕçĕн тата çар пурлăхĕн 7 складне тытса илнĕ.

* * *

Ленинград фронтĕнчи летчиксем кун каçиччен сывлăшри çапăçусенче нимĕçсен 15 самолетне персе ӳкернĕ. Боевой задание пурнăçлама кайсан, пирĕн пилĕкшерĕн вĕçсе пыракан штурмовиксен икĕ ушкăнĕ тĕллев патне вĕçсе пынă чухне вĕсене тăшман истребителĕсем атакăланă. Сывлăшра пуçланса кайнă тытăçусенче Агеев, Андрианов тата Никитенко кашни пĕрер нимĕç самолетне персе ӳкернĕ. Боевой задание пурнăçа кĕртнĕ хыççăн совет летчикĕсем хăйсен аэродромĕссне аванах çитсе аннă.

* * *

Хĕрлĕ Ялавлă Балтика флочĕн разведки ирхине Нарва заливĕн хĕвеланăç панĕнче тăшман тральщикĕсен, десант баржисен тата хуралта çӳрекен катерсен ушкăнне асăрханă. Пирĕн бомбардировщиксемпе штурмовиксем, тăшман истребителĕсем хытă хирĕç тăнине çĕнтере-çĕнтере, кун каçиччен çав асăрханă карапсен ушкăнне темиçе хутчен те пыра-пыра çапнă. Тăшманăн пĕр десант баржине тата хуралта çӳрекен икĕ катерне шыва путарнă.

Сывлăшри хаяр çапăçусенче нимĕçсен 13 самолетне персе ӳкернĕ.

* * *

Черновицы облаçĕнче кĕрешекен партизансен отрячĕ мартăн 28-мĕшĕ ыран тенĕ чух çĕрле нимĕçсен пĕр ялта тăнă гарнизонне атакăланă. Партизансем 40 гитлеровеца пĕтерсе тăкнă, ыттисем, хăраннипе, тарса пĕтнĕ. Нимĕçсенчен тытса илнĕ апат-çимĕçе партизансем вырăнти халăха валеçсе панă. Çав отрядри партизансемех минăсем лартса тата засадăсенчен персе, шоссе çулĕсем çинче нимĕçсен 25 автомашинине тата бензин тултарнă 3 автоцистернине пĕтерсе тăкнă. Фронт сывăхĕнчи тăрăхра кĕрешекен Молдаван партизанĕсен ушкăнĕ, фашистла захватчиксемпе çапăçса, нимĕçсемпе румынсен 2 ротине вĕлерсе пĕтернĕ.

Май уявĕ умĕнхи ăмăрту

Май уявне çĕнĕ çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илеççĕ

Республикăри промышленноçпа транспорт работникĕсем, Мускаври станоксем тăвакан Ленин орденлĕ «Красный Пролетарий» завод коллективĕ чĕнсе каланине хапăл туса йышăнса, аслă уява хăйсен ĕçĕнче пысăк çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илессишĕн социализмлă ăмăртăва анлăн сарса пыраççĕ. Çĕршывпа фронта продукци çителĕклĕ парса тăрассишĕн пĕтĕм вăйпа тăрăшса ĕçлеççĕ. Республикăри чылай предприятисем, пĕрремĕш квартал планне ăнăçлăн пурнăçласа, çĕршыва планран ирттерсе темиçе çĕр пин тенкĕлĕх продукци панă.

Шупашкарти «Кооператор» промысла артелĕ март уйăхĕнчи плана 123,4 процент пурнăçланă.

Артель коллективĕ май уявне производствăра çĕнĕ çитĕнӳсемпе кĕтсе илессишĕн кĕрешет. Ĕçлекенсем, ăмăртăва хутшăнса, ĕçре паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ. А. Зверев, В. Рыбаков, И. Пластинин стахановецсем задание кулленех иккĕ-виçĕ хут ирттерсе тултараççĕ.

* * *

СĔНТĔРВĂРРИ. Судоверфь коллективĕ ĕç тухăçлăхне ӳстерсех пырать. Кашни рабочипе работница пĕр-пĕринпе ăмăртса ĕçлеççĕ, ĕç нормине кашни кунах иккĕ-виçĕ хут ирттерсе тултараççĕ.

Коллектив март уйăхĕнчи производство планне 103 процент пурнăçларĕ. Соколов, Попов, Карпов стахановецсем, ывăнма пĕлмесĕр ĕçлесе, задание 250 процента çити тултараççĕ.

Хĕрлĕ Çар нимĕç захватчикĕсене совет государствин чиккине çити хăваласа пыни рабочисемпе работницăсене чĕререн савăнтарать. Вĕсем мухтавлă Хĕрлĕ Çарăн чаплă çĕнтерĕвĕсем çине ĕç тухăçлăхне татах ӳстерсе пынипе ответлеççĕ. Май уявĕ умĕнхи ăмăртура коллектив апрель уйăхĕнчи производство планне 7 кун малтан пурнăçлама, 20 процент топливо перекетлеме, продукцин хăйне тăракан хакне 5 процент чакарса, ĕç тухăçлăхне 10 процент чухлĕ ӳстерме пулчĕ.

А. ЖИЛОЧКИН.

* * *

ВĂРМАР. Осипенко ячĕпе тăракан артель коллективĕ май уявĕ умĕнхи ăмăртура илнĕ обязательствăсене чыслăн пурнăçлассишĕн кĕрешет. Март уйăхĕнчи производство планне вăл 131 процент пурнăçларĕ. Çапла вара çĕршыва планран ирттерсе 13 пин тенкĕлĕх продукци пачĕ. Артельти паллă стахановкăсем М. Васильева, Л. Смирнова, М. Федорова юлташсем ĕç нормине кулленех 150—200 процент тултараççĕ. Юлашки вăхăтра стахановецсен йышĕ те ӳсрĕ. Ĕçлекенсенчен 40 проценчĕ стахановецсемпе стахановкăсем пулса тăраççĕ.

Коллектив апрель уйăхĕнчи задание 20 кун хушшинче пурнăçлама пулчĕ.

* * *

СĔНТĔР. Çу завочĕн коллективĕ апрель уйăхĕнче çĕрулми типĕтмелли государство планне çур уйăх хушшинче пурнăçлама пулчĕ. Унта паянхи куна 3,5 тонна типĕтнĕ те ĕнтĕ. Ку ĕçре уйрăмах Ерсаковăпа Кашмуркина юлташсем тăрăшса ĕçлеççĕ.

Комсомолецсем стахановла вахтăра

Челноков юлташ главнăй инженер пулса ĕçлекен заводри комсомолецсем май уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăртăва хутшăнса стахановла вахтăна тăчĕç. Вĕсем аслă уява производствăра çĕнĕ çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илме хăйсем çине çакăн пек обязательствăсем илчĕç: апрель уйăхĕнче комсомолец-стахановецсен хисепне 10 процентран кая мар ӳстермелле, çĕнĕрен комсомолецсемпе çамрăксен çичĕ бригадине организацилемелле т. ыт. те.

Кунсăр пуçне вĕсем рабочисен общежитийĕсене йĕркене кĕртес тĕлĕшпе чылай ĕçсем тума палăртрĕç.

Çавăн пекех комсомолецсен бригадисем те уйрăм обязательствăсем илчĕç. Сăмахран, Рыжкова юлташ ертсе пыракан бригада кулленхи нормăна 280 процентран кая мар тултарма пулчĕ. Ăна кура Костина юлташ ертсе пыракан рабочисен ушкăнĕ кулленхи нормăна 180 процентран кая мар, Менч юлташ ертсе пыракан комсомолецсемпе çамрăксен фронтовой бригади 280 процентран кая мар тултарса пыма сăмах пачĕ. Илнĕ обязательствăсене вĕсем чыслăн пурнăçласа пыраççĕ.

Д. СОЛОВЬЕВА.

Квартал планне срокчен пурнăçланă

ВĂРНАР, апрелĕн 6-мĕшĕ. **(Телефонпа).** Леспромхоз пĕр промышленность валли йывăç хатĕрлемелли пĕррремĕш кварталти задание срокчен пурнăçларĕ. Иккĕмĕш квартал планне апрелĕн 15-мĕшĕ тĕлне пурнăçлать. Çак ĕçре уйрăмах Христофоров, Семенов юлташсем паха тĕслĕхсем кăтартаççĕ

В. КУПЦОВ.

Чăваш халăхĕн паттăр ывăлĕсем

(Фронтовиксен çырăвĕсем тăрăх)

Чăваш халăхĕн ывăлĕсем халĕ Аслă отечественнăй вăрçă фрончĕсенче нимĕç захватчикĕсене хирĕç паттăррăн çапăçаççĕ. Пирĕн земляксен паттăр та хăюллă ĕçĕсем çинчен фронтовиксен çырăвĕсем уççăн каласа параççĕ. Хĕрлĕ Çар боецĕ Павел Майоркин Первомайски районри Буденный ячĕпе тăракан колхоз çамрăкĕ Белов çинчен çапла çырать:

«Пĕр хулашăн хаяррăн çапăçнă вăхăтра урса кайнă тăшман пирĕн подразделенисене хирĕç темиçе хутчен те контратака турĕ. Çак хаяр çапăçусенче комсомолец Белов разведчиксемпе сыхăну тытса тăнă. Тăшман артиллерирен, минометсенчен вăйлăн персе тăнă пирки, сыхăну вунă хутчен татăлнă. Белов юлташ вунă хутчен тăхлан çумăр витĕр шуса çӳресе, сыхăнăва йĕркеленĕ. Çапла хăйĕн паттăр ĕçĕпе çĕнтерӳ тума май панă. Çакăншăн чăваш ачине Иван Егорович Белова «За отвагу» медальпе наградăланă».

Лейтенант Сергей Данилов пирĕн земляк—Елчĕк районĕнчи Курнавăш çамрăкĕ III-мĕш степень Мухтав орденĕн кавалерĕ Василий Николаев çинчен çапла çырать:

«Батальона тăшман траншейĕсене йышăнса илме приказ панă. Артиллери хăватлăн пеме пуçласанах пирĕн боецсем тăшман çине тапăнса кĕчĕç. Нимĕç фашисчĕсем, пирĕн боецсем хĕснине тӳсеймесĕр чакрĕç те, оборонăн иккĕмĕш йĕрĕ çинче чарăнса, хаяррăн хирĕç тăма пуçларĕç. Аякрах та мар пĕр дзотран пулемет хурçă çăмăр тăкса тăрать, боецсене пуçа çĕклеме те памасть. Лейтенант Тимофеев пулемета пĕтерсе лартма Николаев юлташа хушнă. Вăл хăйпе пĕрле икĕ боеца илнĕ те хырăм çинче шуса тăшман дзочĕ патнелле кайнă. Вĕсем, тăшман пулемечĕ вăйлăн персе тăнине пăхмасăр, дзот патне çывхарса пынă. Пĕр 10—15 метр юлсан Николаев алличчи гранатăсене амбразура çине ывăтнă. Пулемет пеме чарăннă. Çав самантрах Николаевăн юлташĕсем те дзота гранатăсем ывăтнă. Нимĕçсене вĕлерсе, тăшман пулеметне виçĕ паттăр хăйсен аллине илнĕ, вара ăна тăшман енне çавăрнă. Çак вăхăтра батальон атакăна çĕкленнĕ, вăрçă хирĕнче «ура!» кăшкăрни янăраса кайнă...»

Краснофлотецсем Смирнов, Корпосов, Кузнецов тата ытти юлташсем пирĕн земляксем Василий Тимаковпа Лукманов боецсем командира вилĕмрен çăлса хăварни, чăваш çамрăкĕсене Федор Ткачевпа Паймин юлташсене орденсемпе наградăлани çинчен çыраççĕ. Кĕçĕн сержант Алексей Скворцов хăй ертсе пыракан минометнăй расчет белофиннсен туппине пĕтерсе тăкни, темиçе вунă белофина «леш тĕнчене» ăсатни, ефрейтор И. Спиридонов, Сĕнтĕрвăррипчи колхоз театрĕнче артист пулнă Василий Михайлов юлташа паттăрлăхпа хăюллăх кăтартнăшăн «Хĕрлĕ Çăлтăр» орденĕпе «За боевые заслуги» медальпе наградăлани çинчен пĕлтереççĕ.

Фронтовиксен çырăвĕсем пирĕн земляксен хăюллă та паттăр ĕçĕсем çинчен кăна мар, çавăн пекех тата вĕсем мĕнле вĕренсе, ӳссе пынине, хĕçпăшалпа вăрçă техникине вĕренсе алла илнине кăтартса параççĕ. Шупашкар çынни Иван Патмар хăй боецран офицера çити ӳсни, хăй ертсе пыракан минометнăй взвод тăшманăн çичĕ ручной пулеметне, икĕ станковăй пулеметне тата 135 гитлеровеца пĕтерсе тăкни çинчен çырать. Боец Василий Михайлов халĕ хăй взвода ертсе пыни, хăйĕн ĕçне вĕренсе алла илни, Калинино районĕнчи Юманай ялĕнче ӳснĕ çамрăк Никитин кĕçĕн командир пулса боецсене вĕрентни çинчен пĕлтереççĕ.

Пирĕн çĕршывра фронтпа тыл хушшинче уйрăмлăх çук. Фронтпа тыл—пĕр çемье, вĕсем пĕр ĕçшĕн, ирĕклĕхпе телейлĕхшĕн, хамăрăн çĕршывăн никама пăхăнманлăхĕшĕн кĕрешеççĕ. Çакăнта ĕнтĕ Хĕрлĕ Çарăн çĕнĕ çĕнтерĕвĕсен çăлкуçĕ. Совет ĕçсыннийĕсем Хĕрлĕ Çар çĕнтерĕвĕсене çитĕнӳсем тунипе саламлаççĕ. Фронтри воинсем тылри ĕçсыннисен çитĕнĕвĕсемпе савăнаççĕ. Пирĕн земляксем-фронтовиксем Чăваш республикине 1943 çулта вăйлă тырпул туса илнĕшĕн Оборонăн Государственный Комитечĕн Хĕрлĕ Ялавне панине питĕ хавасланса кĕтсе илнĕ. Вĕсем чăваш ĕçсыннисене тухăçлă ĕçшĕн чĕререн тав туса малашне татах та çитĕнӳсем тума чĕнеççĕ.

«Эпир паян хаçатсем çинче Чăваш республикине Оборонăн Государственный Комитечĕн куçса çӳрекен Хĕрлĕ Ялавне пани çинчен вуларăмăр,—тесе çыраççĕ Балти флотĕнчи пирĕн земляксем Иванов, Федотов, Никифоров тата ытти юлташсем. — Сирĕн пархатарлă ĕç пире çĕнтерӳсем тума хаваслантарать. Эсир тăрăшса ĕçленипе эпир апат-çимĕç, хĕçпăшалсем çитменнине пачах та туймастпăр. Тăшмана çĕмĕрме мĕн кирли пирĕн алăра пĕтĕмпех пур. Эпир халĕ тăшмана Ушаковпа Нахимов пек арката-арката пыратпăр. Фронта пулăшассишĕн, çĕнтерӳшĕн малашне те çитĕнӳсем тума чĕнетпĕр».

Хĕрлĕ Çар государство чиккине тухрĕ. Çĕнтерĕвĕн сутă кунĕ çывхарса килет. Совет çĕрне тасатассишĕн пыракан хаяр кĕрешӳре чăваш халăхĕн ывăлĕсем те, пĕтĕм Совет Союзĕнчи халăхсен ывăлĕсемпе алла-аллăн тытăнса, совет хĕçпăшалĕн мухтавне ӳстереççĕ. Вĕсен мухтавлă ĕçĕ тылри ĕçсыннисене хаваслантарать.

Хуласемпе рабочи поселоксене тата ялсене тасатмалли уйăхлăх

Чăваш АССР Совнаркомĕ кăçалхи мартăн 15-мĕшĕнче республикăри хуласемпе рабочи поселоксене тата ялсене тасатасси çинчен ятарласа постановлени йышăннă. Çав постановлени тăрăх, апрелĕн 1-мĕшĕнче хуласемпе рабочи поселоксене тата ялсене тасатмалли уйăхлăх пуçланчĕ. Çак ĕçе оперативно ертсе пыма республикăра тата хуласемпе районсенче комиссисем тунă.

Çуркунне çитнĕ май хуласемпе ялсене хĕллехи тасамарлăхсенчен пĕтĕмпех тасатса çитерес ĕç питĕ кирлĕ ĕç пулса тăрать. Çак ĕçе вăхăтра туса пыни халăх хушшинче тĕрлĕ чир-чĕр сарăласассинчен сыхлама пулăшать.

Уйăхлăх пуçланни 7 кун иртрĕ ĕнтĕ, анчах та хуласемпе рабочи поселоксенче тата ялсенче ку енĕпе нимĕнле ĕç туни те палăрмасть-ха. Шупашкар хули совечĕн коммунальнăй отделĕ пĕлтернĕ тăрăх шутласан, хулари урамсемпе килкартисене тасатас пирки чылай ĕçсем тунă темелле. Тĕрĕссипе илсен, çак ответлă ĕçе кунта тивĕçлĕн пуçăнман-ха. Горкоммунхоз уйăхлăха ирттерес тĕлĕшпе хулари комиссисем çине шанса ларать.

Канашра вара хулана тасатасси çинчен аса та илмеççĕ. Урамсенче халĕ те тислĕк купisем выртаççĕ. Мунча патĕнче çуп-çапсем пăнтăхса выртаççĕ.

Республикăри комиссии çак ĕçе туса ирттерме çакăн пек сроксем панă: уборнайсемпе урамсене апрелĕн 5-мĕшĕ тĕлне тасатса çитермелле пулнă; предприятисен картишĕсене, водопроводсене апрелĕн 1-мĕшĕпе 15-мĕшĕ хушшинче тасатса, юсаса пĕтермелле; тротуарсемпе килхушшисене апрелĕн 25-мĕшĕ тĕлне тасатса йĕркене кĕртмелле.

Çак ĕçсене мĕнле пурнăçланине апрелĕн 25-мĕшĕпе майăн 1-мĕшĕ хушшинче тĕрĕслесе тухмалла.

Хуласемпе рабочи поселоксене тата ялсене тасатас тĕлĕшпе пыракан уйăхлăха лайăх йĕркелесе пыма Совнарком предприятисемпе учрежденисенче, рабочи поселоксенче, общежитисенче оперативнăй тройкăсем тума хушнă.

Совнарком çак ĕçе тума республикăри, хулари тата районри комиссисене колхозсемпе промышленность предприятийĕсенчен тата учрежденисенчен транспортпа ĕç вăйĕ илме ирĕк панă. Кунсăр пуçне, комиссисем çак ĕçрен пăрăнма хăтланакан çынсене суда парса айăплама пултараççĕ.

Çак пысăк мероприятие ăнăçлăн ирттерес тесен, халăх хушшинче ку енĕпе агитациллĕ-ăнлантарулла ĕçе анлăн туса пымалла.

Трахсестра Зоя Патькова

Зоя Патькова Наратчакки ялсоветĕнче трахсестра пулса ĕçлеме тытăннăранпа тăхăр уйăх çеç çитрĕ-ха. Хăйĕн ĕçне юратса пĕлсе тата тăрăшса ĕçленипе, вăл çак вăхăтрах чылай пысăк ĕçсем тума пултарчĕ. Чи малтанах, трахома чирне тĕппипех пĕтерессишĕн кĕрешӳ пуçарса ячĕ. Ялта трахомлисем 65 çын шутланнă. Патькова трахсестра 9 уйăх хушшинче çав 65 çына трахома чирĕнчен пĕтĕмĕшпех сыватса çитерчĕ.

Хăйĕн тĕп ĕçĕсене чыслăн пурнăçласа пынипе пĕрлех вăл фельдшерица ĕçне те туса пырать. Тĕрлĕрен чирсемпе чирленĕ 47 çын вăл тăрăшнипех сывалса çитрĕç. Йывăртарах чирлисем патне вăл килĕсене çӳрет.

Зоя Патькова общественнăй ĕçсене те активлăн хутшăнать. Тасалăхпа кĕрешес тĕлĕшпе вăл ялсоветĕнчи кашни килçуртрах эрнере пĕрре тĕрĕслесе çӳрет. Юлашки тĕрĕслӳре вăл 27 киле тасамарлăх пурринe пĕлнĕ. Ун хыççăн вăл кунсеренех çав çынсем патне килĕсене çӳренĕ, калаçусем ирттернĕ. Çапла çине тăрса ĕçленипе вăл çав килçуртсенчи тасамарлăха пĕтернĕ.

Зойăн пархатарлă ĕçне колхозниксем ырлаççĕ, хисеплеççĕ. Унăн упăшки те фронтра чаплă ĕçсем тăвать. Правительство ăна çапăçусенче паттăрлăхпа хăюлăх кăтартнăшăн икĕ орденпа наградăланă. Вĕсем хăйсен хушшинче çӳретекен çырусенче Тăван çĕршывшăн мухтава тивĕçлĕ ĕçсем тума пĕр-пĕрне хавхалантарса пыраççĕ.

И. АНДРЕЕВ.

Октябрьски район.

КОЛХОЗСЕН ВĂРЛĂХ ФОНДНЕ

ÇАН КОЛХОЗНИКСЕМ — ТĂВАН ÇĔРШЫВАН ÇУЛĂМЛĂ ПАТРИОЧĔСЕМ ХĂЙСЕН ЗАПАСĔСЕНЧЕН ХЫВНĂ:

И. ДАНИЛОВА — Ишлей районĕнчи Çĕньял-Покровски ялсоветĕнчи «Янду» колхозри колхозница — 37 пăт тĕштырă.

А. МАРКОВА — çав районри «Победа» колхозри колхозница — 10 пăт тĕштырă.

Ф. АСТРАХАНЦЕВА — çав колхозри колхозница—5 пăт тырă.

Ф. ОЛАНГИНА — çав колхозри колхозница—5 пăт тырă.

И. ПЕТРОВА — çав колхозри колхозница—5 пăт тырă.

М. ЛУНЬКОВА — Кувакино районĕнчи «Ударник» колхозри колхозница — 36 пăт тĕштырă.

О. ПАНЯЕВА — çав районри трактористка—6 пăт тулă.

Т. КОВЛЯГИНА — çав районри трактористка—10 пăт тĕштырă.

Л. ИНЖА — Чкаловски районри Патăрьелĕнчи «Большевик» колхозри колхозник—5 пăт тĕштырă, 20 пăт çĕрулми.

И. ТОКМАКОВ — çав колхозри колхозник—6 пăт çĕрулми.

Е. КИРИЛЛОВ — çав колхозри колхозник—пĕр пăт кантăрвăрри.

П. ЗАДОРОВ — çав колхозри колхозник — пĕр пăт тырă, 4 пăт çĕрулми.

А. КУДРЯВЦЕВ — çав колхозри колхозник—6 пăт çĕрулми.

А. СТЕПАНОВ — çав колхозри колхозник—4 пăт çĕрулми.

Вăрлăх парса пулăшрĕ

Шупашкар районĕнчи «Осоавиахим» колхоз Кувакино районĕнчи Молотов ячĕпе тăракан колхоза 20 центнер, Шупашкар районĕнчи «Луга» колхоза 27 центнер çуртырри вăрлăхĕ парса пулăшрĕ.

Г. ПЕТРОВ.

„Луга“ колхозра вăрлăхлăх тырра салатаççĕ

КУКЕÇ. Сарабакасси ялсоветĕнчи «Луга» колхоз кăçал акма вăрлăх çитмен пирки Шупашкар районĕнчи Кушка ялĕнчи колхозран 80 пăт тырă кивçен илнĕ. Паллах ĕнтĕ, «Луга» колхоз руководителĕсен çак кивçен илнĕ вăрлăхлăх тырра упраса усрамалла пулнă.

Анчах «Луга» колхоз председателĕ Гаврилова малалла пăхма юратмасть. Унтан та ытларах, вăл колхоз хуçалăхне çĕклессишĕн пачах тăрăшмасть. Вăл колхоз пурлăхне турткалама кăна пĕлет, вăл шанчăксăр çынсемпе çыхăннă. Кивçен илсе килнĕ вăрлăхлăх тырăран колхоз кладовщикне М. Иванова пăт çурă, счетовод Уткина 9 пăт тата ытти хăшпĕр çынсене темиçе пăт илме ирĕк панă. Гаврилова хăй те вăрлăх фондĕнчен 4 пăт тулă илнĕ. Çапла, кивçене кайса илсе килнĕ 80 пăт вăрлăхлăх тырăран иккĕшĕ кун хушшинчех 18 пăт салатса янă. Ялсовет исполкомĕ «Луга» колхозăн руководителĕсем çакăн пек преступлени тунине пĕлет. Анчах ялсовет исполкомĕн ларăвĕнче «Луга» колхозăн тимсĕр председательне ачашшăн вăрçса илнипех ĕçе пĕтерсе лартнă.

И. АНДРЕЕВ.

ПАРТИ ПУРНĂÇĔ

Парторганизаци колхозри ресурссене мобилизацилет

КОМСОМОЛЬСКОЕ. (Хамăр корр.). Кĕçĕн Çĕрпÿелĕнчи парторганизаци иртнĕ çулсенче начар ĕçлекенсен шутĕнче пулнă. Унта пухусем те йĕркеллĕ иртмен, малта пыракан колхозниксемпе колхозницăсене парти ретне илес ĕç те сÿрĕк пынă. Парторганизаци колхозниксем хушшинче политикăллă-массăллă ĕçе сарса пырас тĕлĕшпе сÿрĕк ĕçленĕ.

Кăçал парторганизаци секретарĕ пулма çамрăк коммунисткăна М. Школьникова юлташа суйланă. Вăл пур коммунистсене те парти ĕçне активлăн явăçтарчĕ, актива пĕтĕçтерчĕ, малта пыракан колхозниксене парти ретне илессине вăйлатассишĕн тăрăшса ĕçлерĕ. Пуçламăш парторганизаци кĕске вăхăтрах хăйĕн ĕçне лайăхлатрĕ.

Халĕ организацинчи коммунистсем пурте тенĕ пекех колхоз ĕçне активлăн хутшăнаççĕ кăна мар, ĕçре пример кăтартса пыраççĕ. Акă А. Скворцова юлташа илер. Вăл парти ретне кĕнĕренпе вăхăт нумай иртмен-ха, хăйĕн активлăхне кăтартса пачĕ.

Скворцова юлташ Красин ячĕпе тăракан колхозра 2-мĕш бригадăна ертсе пырать. Унăн бригади çуракине тĕплĕн хатĕрленсе çитнĕ. Çураки валли вăрлăхсем сортласа пĕтернĕ, лаша кÿлмелли хатĕрсене юсанă, çĕнĕрен хатĕрленĕ.

Пуçламăш парторганизаци уйрăмăнах колхозри ресурссене мобилизацилес енĕпе тимлĕн ĕçлет. Коммунистсем пуçарнипе унта колхозниксен килĕсенчи тислĕке уя кăларнă. Колхозсене вăрлăхсем туса парас тĕлĕшпе сахал мар ĕçсем тунă.

Çапла, коммунист Д. Акчурин юлташ пуçарнипе колхозниксем колхоза вăрлăх кивçен парас ĕçе сарса янă. Акчурин юлташ хăй колхоза 19 пăт çĕрулми вăрлăхĕ панă. Унăн примерĕпе колхозниксем И. Медведев 18 пăт, А. Григорьев—9 пăт панă т. ыт. те. Çапла майпа пурĕ 12 центнер çĕрулми вăрлăхĕ хатĕрленĕ. Халĕ колхозăн вăрлăхсем çителĕклĕ.

Пуçламăш парторганизаци колхоз пурнăçĕнчи ыйтусене час-часах сÿтсе-явса пурнăçа кĕртме тăрăшать. Кăçал январьпе февраль тата март уйăхĕсенче пулса иртнĕ пухусенче çуракине хатĕрленесси, укçа-тенкĕ пухасси мĕнле пыни çинчен тата комсомол организацийĕн ĕçĕсем çинчен сÿтсе-явнă. Çав пухусенчех коммунистсем хăйсене хушнă ĕçсене мĕнле пурнăçлани çинчен итленĕ.

Нумай пулмасть «Культура» колхоз председателĕн коммунист Козлов юлташăн отчетне итленĕ. Унăн отчетĕнчен колхоз çуракине пачах çителĕксĕр хатĕрленни курăннă. Колхозăн вăрлăхсем çителĕклех, анчах вĕсене сортласа хуман. Лашасене начар пăхнă. Çак çитменлĕхсене пĕтерес тĕлĕшпе çийĕнчех татăклă мерăсем йышăннă. Лашасене пăхма комсомолкăсене В. Кольмакова, Е. Терягина юлташсене лартнă. Уя удобренисем кăларас, вăрлăхсене сортлас ĕçе хăвăртлатнă. Кун пек примерсене нумай илсе кăтартма пулать.

Хуçалăхри ыйтусене ăнăçлăн пурнăçа кĕртессишĕн кĕрешнипе пĕрлех парторганизаци коммунистсен пĕлĕвĕсене ÿстерессишĕн те тимлĕн ĕçлет. Коммунистсене кулленхи лару-тăрупа паллаштарсах тăраççĕ, колхозниксем хушшинче агитациллĕ-массăллă ĕçе туса пыма куллен пулăшаççĕ. Çавăнпа ĕнтĕ унти агитаторсем хăйсен ĕçне лайăх туса пыраççĕ. Вĕсем колхозниксене тĕнчери хыпарсене, Отечественнăй вăрçă фрончĕсенчи лару-тăру çинчен тăтăшах пĕлтерсе тăраççĕ, стена хаçачĕсем кăлараççĕ, малта пыракан колхозниксен опытне сараççĕ.

Парторганизаци колхозсенче çураки ĕçĕсене ăнăçлăн, кĕске срокра ирттерессине шанса тăрать. Мĕншĕн тесен çуракине хатĕрленес енĕпе тумалли ĕçсене вăхăтра та тĕплĕн тунă, çуракине кĕске срокра ирттерме кирлĕ условисене пурне те хатĕрленĕ.

С. ШАДИН.

Райком Чемейри коммунистсем çинчен маннă

СОВЕТСКОЕ. Чемей ялсоветĕнчи парти кандидачĕсен группинче ВКП(б) членĕсем иккĕн, кандидатсем — 3 çын тăраççĕ. Мĕнле ĕçлет-ха кандидатсен групи?

Декабрьпе январьте пĕрер пуху ирттернĕ. Çав пухусенче çуракине хатĕрленес ыйтăва сÿтсе-явнă. Пирвайхи усă пухăва коммунистсемсĕр пуçне ялти актив та хутшăннă. Нумай пулмасть ВКП(б) Обкомĕн 17-мĕш пленумĕн итогĕсене тата коммунистсен районри пухăвĕн решенине сÿтсе-явнă.

Çуракине хатĕрленес тĕлĕшпе пухусенче решенисем йышăннă, коммунистсене уйрăм ĕçсем панă. ВКП(б) членĕсене — Е. Усейкинпа Я. Маслов юлташсене «Страж революции», «Сатурн» колхозсем, парти кандидатне Н. Андреев юлташа «Сеятель» колхоз çумне çирĕплетнĕ. Парти членĕн кандидатне Чемейри тулли мар вăтам шкул директорĕ М. Миронова юлташа колхозниксем хушшинче массăллă-ăнлантару ĕçне туса пыма хушнă. «Страж революции» колхозри бригадир, ВКП(б) кандидачĕ Т. Шиблатов юлташ, хăйĕн бригадинчи çитменлĕхсене пĕтерсе, çуракине ытти бригадăсенчен малтан хатĕрленсе çитме обязательство илнĕ.

Унтанпа икĕ уйăх иртрĕ ĕнтĕ. Анчах коммунистсем хăйсен çирĕплетнĕ колхозсенче мĕнле ĕçленине тата хăйсем çине илнĕ обязательствăна мĕнле пурнăçланине тĕрĕслемен. Савăнпа хăшпĕрисем пухура хушнă ĕçсем çинчен мансах кайнă. Сăмахран, Я. Маслов юлташ хăйне çирĕплетсе панă «Сатурн» колхозри ĕçсемпе палăрах та интересленмест. «Унта пулнă эпĕ, председательпе калаçнă»,—тет вăл. Çапах та колхоз çуракине мĕнле хатĕрленни çинчен пĕлмест. Колхозниксен пухăвĕнче, правлени ларăвĕсенче пулса курман. «Сатурн» колхоз халĕ те çуракине хатĕрленсе çитмен-ха.

«Сеятель» колхоз (председателĕ Н. Андреев) çуракине кăтартуллăн хатĕрленнĕ. Колхоз кăçал гектартан 17 центнер тырпул пуса илме задача лартнă. Çак задачăна пурнăçа кĕртессишĕн вăл «Сеятель», «Страж революции» колхозсемпе ăмăртать.

«Страж революции» колхозăн председателĕ пулса ВКП(б) членĕ Е. Усейкин ĕçлет. Колхозăн вăрлăхсемпе малпинăсем хатĕр. Туртăм вăйне хатĕрлессишĕн вара сахал тăрăшаççĕ. Лашасем начар. Вĕсене юратса пăхни çук: апата лайăх çемçетсе памаççĕ, вăхăтра шăвармаççĕ, тасатмаççĕ. Начар пăхнăран, лашасем час-часах чирлеççĕ. Çак кунсенче пĕр лаша тата пĕр тиха вилнĕ. Хуçасăрла тыткаласа темиçе лашана пăснă.

Лашасене кирлĕ пек пăхманни Чемей ялсоветĕнчи ытти колхозсенче те пур. Парти кандидачĕсен групи çак çитменлĕхе пĕтерес тенĕ пулсан, лашасем çинчен коммунистсен пухăвĕнче ыйту лартса сÿтсе-явмалла пулнă. «Эпир кăна туйса та илмен вара», — тет Е. Усейкин юлташ.

Чемей ялсоветĕнчи парти кандидачĕсен групи çамрăк. Кандидатсен групи çирĕпленсе, ÿссе пытăр тесен, ĕçри çитменлĕхсене вăхăтра пĕтертĕр тесен, ăна ВКП(б) райкомĕ тăтăшах кăтарту парса тата пулăшса пыни кирлĕ. Çакă вара кунтаринчен пулман-ха. Усейкин юлташ каланă тăрăх, ВКП(б) райкомĕн работникĕсем Чемейре час-часах пулаççĕ, анчах вĕсенчен пĕри те кунти парти кандидачĕсен группин ĕçне тишкермен. Çитменнине ВКП(б) райкомĕ нимĕнле кăтартусем те паман. Тăватă уйăх хушшинче райкомран пĕр телефонограмма илнĕ. Унта Д. Талдыкин юлташăн республикăри хаçатра пичетленнĕ «Парти пухăвĕ» ятлă статьине коммунистсен пухăвĕнче сÿтсе-явма хушнă пулнă. Анчах телефонограммăна пăтраштарса çырнă та Усейкин юлташ мĕн тумаллине ăнланмасăрах юлнă, райкомăн пĕртен-пĕр телеграмми те кунти коммунистсене пулăшма пултарайман.

ВКП(б) Советски райкомĕн парти кандидачĕсен Чемейри группине манăçа хăвармалла мар.

Т. ИВАНОВ.
(«Чăваш Коммуни» корр.).

Шăхасан районĕнче стена хаçачĕсемпе сахал интересленеççĕ

ШĂХАСАН. (Хамăр корр.). Вăрçă вăхăтĕнчи виççĕмĕш çуракине ăнăçлăн хатĕрленсе ирттерес ĕçре вырăнти пичет пысăк вырăн йышăнса тăрать. Стена хаçачĕсем колхозниксемпе колхозницăсене çуракине ăнăçлăн хатĕрленсе ирттерес ĕçе мобилизацилеме пулăшакан вăй пулса тăраççĕ. Анчах та районри колхозсенче стена хаçачĕсен ĕçне тивĕçлипе йĕркелеме тăрăшмаççĕ. Енĕш, Çĕнĕ Чалкасси, Ямаш ялсовечĕсенчи колхозсенче стена хаçачĕсем 3—4 уйăх хушши тухман. Ялсовечĕсенчи пуçламăш парторганизацисем стена хаçачĕсен ĕçĕсемпе пачах та интересленмеççĕ. Çĕнĕ Чалкасси ялсоветĕнчи пуçламăш парторганизаци (секретарĕ Седова), стена хаçачĕсем кăçал пачах тухман пулсан та, ку ыйтăва хăйĕн пухăвĕсенче сÿтсе-явма кирлĕ тесе шутламасть. Седова юлташ колхозсенчи стена хаçачĕсен редакторĕсем пулса камсем ĕçленине те пĕлмест. Бригадăсенчи стена хаçачĕсем пирки кунта вара калаçмалли те çук, вĕсем хăçан тухнине те астумаççĕ.

Енĕш ялсоветĕнчи Максим Горький ячĕпе тăракан колхозра та стена хаçачĕсем иртнĕ çулхи ялхуçалăх ĕçĕсене вĕçленĕренпех йĕркеллĕ тухмаççĕ. Çавăн пекех Ямаш, Матăшу ялсовечĕсенчи колхозсенче те стена хаçачĕсем чылайранпа тухман. Анчах, çав ялсовечĕсенчи пуçламăш парторганизацисем стена хаçачĕсен ĕçне лайăхлатас тĕлĕшпе нимĕнле мерăсем те йышăнмаççĕ.

Стена хаçачĕсемпе боевой листоксем парторганизацисен аллинчи вăйлă хĕçпăшал пулса тăраççĕ. Парти организацийĕсен стена хаçачĕсен ĕçĕпе куллен интересленмелле, вĕсене куллен пулăшса тăмалла.

В. ВЕСЕЛОВ.

Ют çĕршывсенче

Черчилль Совет правительствин пĕлтерĕвĕ çинчен

ЛОНДОН, апрелĕн 4-мĕшĕ. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Англи премьер-министрĕ Черчилль палата общинăсен палатинче çапла каланă: Ют çĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ Молотов Румыни çинчен пĕлтерни — союзниксем пĕр-пĕрипе килĕшсе ĕçленине питех те аван кăтартса паракан тĕслĕх» пулса тăрать, тенĕ.

Независимăй Эдгар Грэнвиль çапла ыйтнă: союзниксем пĕр-пĕринпе канашласа ĕç лайăх пырать тесе шутлать-и пирĕн премьер-министр — тенĕ. Черчилль çак ыйтăва хирĕç çапла каланă: мартăн 22-мĕшĕпе 29-мĕшĕнче Иден панă ответсем çумне манăн çĕнĕрен нимĕн те хушса каламалли çук, тенĕ. Мускав пĕлтерĕвне асăннă май, Черчилль çапла хушса каланă: «Молотов пĕлтерĕвĕ вăл — питех те лайăх тĕслĕх пулса тăрать. Совет правительстви, çав тери кăмăллă пулса, хăй пĕлтерĕвĕн текстне пирĕн пата малтанах ярса пачĕ. Эпир ун пирки савăнса хăвасланатпăр. Вăл пĕлтерĕве халĕ хаçатсенче пичетлесе кăларнă. Эпĕ çакна çирĕп шанса тăратăп: Совет правительствин пĕлтерĕвĕ пирĕн пĕрле туса пыракан вăрçă ĕçĕсене вăйлатма самаях пулăшĕ тесе шанатăп», — тенĕ.

Корделл Хэлл калани

ВАШИНГТОН, апрелĕн 3-мĕшĕ. (ТАСС). США-н государственнăй секретарĕ Хэлл çапла каланă: В. М. Молотов пĕлтерни румынсене çапла ăнланса илме пулăшмалла: румынсен хăйсен интересĕсемех нимĕçсене Румынирен хăваласа кăлармалла хушаççĕ,—тенĕ.

АНГЛИ ХАÇАЧĔСЕМ СОВЕТ ПРАВИТЕЛЬСТВИН ПĔЛТЕРĔВĔ ÇИНЧЕН

ЛОНДОН, апрелĕн 3-мĕшĕ. (ТАСС). Молотов юлташ Румыни пирки пĕлтернине Англи хаçачĕсем пĕрремĕш страницăра курăнмалли вырăнта пичетлесе кăларнă. «Дейли телеграф энд Морнинг пост» хаçатăн дипломатиллĕ ĕçсем çинчен çыракан сотрудникĕ çапла калать: «Россия Румыни çĕрĕн нимĕнле пайне те тытса илме шутламасть тата вăл Румынин шалти пурнăçне Германи çарĕсене аркатса тăкмашкăн кирлĕ чухлĕрен ытла хутшăнма шутламасть, тесе калани — Россейăн Финляндипе калаçнă чухне кăтартнă вăтам требованиллĕ политики пулса тăрать, тесе калаççĕ кунта».

«Таймс» тата «Дейли мэйл» хаçатсем те çавăн пекех çырнă.

ЛОНДОН, апрелĕн 3-мĕшĕ. (ТАСС). Рейтер агентствин дипломатиллĕ ĕçсем çинчен çыракан сотрудникĕ Рендалл Нил çакна кăтартса парать: Молотов пĕлтерни (ун пирки Англи правительствипе малтанах канашласа тунă, çав пĕлтерĕвĕн кашни сăмахне Англи правительстви пĕтĕм чĕререн ырлать) Германие политика енчен хытă пырса çапать. Нимĕçсем çапла калаççĕ: Германи çĕнтерсен унăн союзникĕсем пурăнĕç, вăл аяла пулсан — вилĕç, теççĕ. Молотовăн пĕлтерĕвĕ нимĕçсем çапла каланине сирсе пăрахать. Молотов йăлтах уççăн калать. Молотов каланă сăмахсем чи малтан Румынине пырса тивеççĕ, анчах вĕсем, Болгарипе Венгри итлеме пултарсан, вĕсемшĕн калана сăмахсем те пулса тăраççĕ. Хĕвелтухăçĕнчи çав союзниксен халăхĕсем халĕ ĕнтĕ мĕн çине шанмаллине тата мĕнрен хăрамаллине пĕлеççĕ. Вĕсем ĕнтĕ хăйсен ĕçĕсене хăйсен çĕршывĕсенчи условисене кура тума пултарĕç.

Юлашкинчен çав сотрудник çапла çырать: «Ĕнер Мускавра пĕлтернин результачĕсем калама çук пысăк пулĕç», тет.

ЛОНДОН, апрелĕн 4-мĕшĕ. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: иртнине тухнă хаçатсем Ют çĕршыв Ĕçĕсен Халăх Комиссарĕн В. М. Молотовăн Румыни пирки тунă заявленине ырлаççĕ. Хаçатсем вырăссен политикине, «кĕтме пултаракан тата малашнехине курса тăракан» политика тесе хаклаççĕ. «Таймс» хаçат хăйĕн Финляндипе Румыни çинчен çырнă умстатьинче çапла калать: вырăссен пĕлтерĕвĕн форми унăн ăшчикки пекех паха. Ăна Ют çĕршыв ĕçĕсен Халăх Комиссарĕ Молотов каласа панă. Вăл уçăмлăн çапла каланă: Румыни пирки çавăн пек пĕлтерес тĕлĕшпе Пĕрлешÿллĕ Штатсемпе, Великобританипе сыхăнса канашланă, вăл пĕлтерĕве «пирĕн икĕ союзник та пĕлсе тăрса килĕшнĕ тăрăх тунă».

«Йоркшир пост» хаçат çапла çырать: «Вырăссен условийĕсем Российйăн хĕвеланăç енчи чиккисем тĕлĕшпе Кремль тытса пыракан политикăпа килĕшсе тăраççĕ», тет.

«Совет политики ытла та вăтам требованиллĕ политика» пулса тăни çинчен «Дейли телеграф энд Морнинг пост» хаçат çапла çырать: «Финляндипе Румыни тĕлĕшпе çавăн пек политика йышăнса тăни—Польшăна вырăссем çĕнĕ условисене çĕнĕ енчен сутатса парать. Паллах ĕнтĕ, халь çакăн пирки иккĕленсе тăма çук: вырăссем — эпир Керзон линийĕпе кăнăçатпăр, «вăйлă та никама пăхăнман Польша» тума тăрăшатпăр, тесе каланă чухне вĕсем хăйсем мĕн шухăшланине каласа панă. Молотовăн заявленине ырламалла, мĕншĕн тесен вăл вăрçă срокне кĕскетме тата çĕнĕ вăрçă пуçласа яма пултаракан сăлтавсене пурне те пĕтерсе тăкас шутпа çирĕп политика тытса пынине кăтартса парать».

СОВЕТ ПРАВИТЕЛЬСТВИ ПĔЛТЕРНИ ПИРКИ США-РА МĔН КАЛАÇÇĔ

НЬЮ-ЙОРК, апрелĕн 2-мĕшĕ. (ТАСС). Юнайтед пресс агентстви çапла пĕлтерет: США конгресĕн членĕсем В. М. Молотов пĕлтерĕвне ырлаççĕ. Дипломати наблюдателĕсемпе конгресăн хăшпĕр членĕсем шутланă тăрăх, çав пĕлтерÿ политика енĕпе тата халăхăн шухăш-кăмăлĕ енĕпе те пысăк ĕçсем туса хума пулăшĕ. Вăл Германи майлă пулса кĕрешекен ытти государствăсене питĕ хытă шухăшлаттарĕ.

СОЮЗНИКСЕН АВИАЦИЙĔ БУХАРЕСТА ТАПĂННИ

ЛОНДОН, апрелĕн 4-мĕшĕ. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, союзниксен авиацийĕн хăватлă соединенийĕсем паян Бухарестри çар объекчĕсем çине бомбăсем пăрахнă. Румыни столицине Англипе Америка авиацийĕ çакăн пек вăйлă тапăнни вăрçă пуçланнăранпа та урăх пулман.

АМЕРИКА БОМБАРДИРОВЩИКĔСЕМ ПЛОЕШТИЕ ТАПĂННИ

ЛОНДОН, апрелĕн 5-мĕшĕ. (ТАСС). Алжирти радио çапла пĕлтерет: апрелĕн 5-мĕшĕнче кăнтăрла Америка бомбардировщикĕсем Румынин Плоешти чугун çул узелĕпе нефть промыслĕсене тапăннă. Бомбардировщиксене истребительсен пысăк соединенийĕсем хÿтĕлесе пынă.

ИТАЛИРИ ВĂРÇĂ ĔÇĔСЕМ

ЛОНДОН, апрелĕн 4-мĕшĕ. (ТАСС). Союзниксен Италири çарĕсен главнăй штабĕ çапла пĕлтерет: союзниксен артиллерийĕ нумай тĕлте тăшман çарĕсем пухăнса тăнă вырăнсене, интендант складĕсене тата çар хатĕрĕсем турттарса çÿрекен çулсене персе тăнă. Пур фронтсенче те патрульсем тытăçса-тытăçса илнĕ.

Иртнĕ каç йывăр тата вăтам бомбардировщиксем каллех Будапешта тапăннă. Вăйлă пушарсем тухнă, взрывсем пулнă.

ЛОНДОН, апрелĕн 5-мĕшĕ. (ТАСС). Союзниксен Италири çарĕсен главнăй штабĕ çапла пĕлтерет: фронтăн пур участокĕсенче те патрульсем тытăçса-тытăçса илнĕ.

Союзниксен авиацийĕ тăшманăн Италири объекчĕсене чылайĕшне, çавăн пекех тата тăшманăн Югослави çыранĕсем патĕнчи суту-илÿ суднисене атакăланă.

АМЕРИКĂН ЮТ ÇĔРШЫВСЕНЧИ ÇАРĔСЕМ

НЬЮ-ЙОРК, апрелĕн 4-мĕшĕ. (ТАСС). Америка çарĕсен интендант службин начальникĕ Сомервелл генерал-лейтенант çапла пĕлтернĕ: халĕ ют çĕршывсенче тăракан Америка çарĕсенче 3 миллион салтака яхăн. Çав салтаксен 70 процентне (унтан кая мар) ют çĕршывсене Америкăн хăйĕн суднисемех илсе кайнă. Иртнĕ тĕнче вăрçинче ют çĕршывсене янă çарсене 45,8 процентне кăна Америкăн хăйĕн суднисем илсе кайнă пулнă.

Улăма кĕл шывĕпе (сĕлтĕпе) çемçетсе çитерĕр

Аслă отечественнăй вăрçă вăхăтĕнче колхозсен умĕнче çĕршыва фронта тырпул, выльăх-чĕрлĕх продукчĕсем ытларах парас задача тăрать. Çавăнпа та выльăх-чĕрлĕхе тăрантарас ĕçре тĕштырăна сахалтарах усă курма, улампа тата ытти шултăра апатсемпе ытларах усă курма тивет.

Çакна май шултăра апатсене пĕлсе те перекетлĕ тыткалас ыйту тухса тăрать.

Нумай колхозсенче халĕ выльăхсене улăма вĕри шывпа пĕçерсе, пăтратса е йÿçĕтсе параççĕ. Паллах, çакăн пек туни улăм пахалăхне лайăхлатать, ăна выльăхсем юратарах çиеççĕ. Шултăра апатсен пахалăхне хăпартма, улăмăн пахалăхне ÿстерме, ăна выльăхсем юратарах çимелле тума татах майсем пур.

Улăма кĕл шывĕпе (сĕлтĕпе) çемçетсе çитерсен, унăн пахалăхĕ нумай ÿсет. Кĕл шывĕ улăмри усă паман япаласене пĕтерет. Улăмра тата ытти шултăра апатсем çинче выльăх хырăмĕнче ирĕлсе юна кайман япаласем (лигнин, кутин, гуми, тата кромнезем) пур. Вĕсем выльăх ăшĕнче сĕрмеççĕ. Кĕл шывĕ вара вĕсене пĕтерет е çемçетсе выльăхсен пырăшĕнче ирĕлсе усăллă пулмалла туса хурать. Унсăр пуçне кĕл шывĕпе çемçетсе пăспа пĕçерни улăма дезинфекцилет, ку вара кăвакарнă улăма тасатать. Çапла майпа хатĕрленĕ улăм уйрăмах лашасене çитернĕ чухне усăллă пулса тăрать.

Кĕл шывĕпе çемçетнĕ улăм пахалăх енĕпе улăх утинчен те кайра тăмасть. Паллах, ырăш улăмĕнче белокпа ытти минераллă япаласем утăринчен сахалтарах, витаминсем пачах та çук. Анчах кĕл шывĕпе çемçетнĕ улăмра выльăх хырăмĕнче ирĕлсе юна каякан япаласем ытларах.

Кĕл шывĕпе çемçетнĕ улăм усăллăрах пултăр тесен, ун çине белок, витамин е минераллă япаласем хушса памалла. Кĕл шывĕпе çемçетнĕ улăм выльăхсене пĕрре те сиенлĕ мар. Кĕл шывĕ, улăмăн çĕрме пултарайман пайĕсемпе сыхăнса, вĕсене сиенсĕрлетет.

Улăма кĕл шывĕпе çемçетсе выльăхсене çитерес пирки эпир, çак статьяна çыракансем, ятарласах Шупашкар районĕнчи Ворошилов ячĕпе тăракан колхозра опытсем туса ирттертĕмĕр.

1. Улăма кĕл шывĕпе çемĕçтермелли условисем

Кĕл шывĕ (сĕлтĕ) тунă чухне çулçăллă йывăççен кĕлĕпе усă курмалла. Уйрăмах юман тата хурăн кĕлĕсенчен сĕлтĕ вăйлă пулать. Типĕ те таса кĕлре 10—20 процента çити сĕлтĕ пур. Хыр, чăрăш кĕлĕсем улăма çемçетнĕ çĕрте ытлах усă параймаççĕ, анчах çулçăллă йывăççен кĕлĕпе хутăштарсан—вĕсем юрăхлă пулаççĕ.

Улăма çемçетмелли кĕле типĕ вырăнта усрамалла. Уйрăм колхозсенче кĕле усă вырăнтах, йĕпенме пултаракан çĕртех, тытаççĕ. Кун пек кĕл улăма çемĕçтерме юрăхсăр, мĕншĕн тесен вĕсенче сĕлтĕ сĕвĕрĕлет.

Улăма кĕл шывĕпе çемçетес ĕçре сĕлтĕн вĕрилĕхĕ те пысăк вырăн йышăнса тăрать: мĕн чухлĕ вĕрирех — çавăн чухлĕ лайăхрах. Улăм çине вĕресе тăракан кĕл шывĕ ямалла, çапла майпа улăма ик-виçĕ сехетрех çемçетме пулать, вĕрнех мар кĕл шывĕпе ку ĕç темиçе сехете тăсăлать.

Улăма кĕл шывĕпе çемçетнĕ чухне сĕлтĕ хаяртарах пулсан аван, мĕншĕн тесен вăл çак ĕçе хăвăртрах тума май парать, шыв та сахалтарах пĕтет.

Улăма кĕл шывĕпе çемçетме çирĕп каткасем (шетниксем) е шыв юхман ешĕксем кирлĕ. Каткан кашни кубла метр калăпăшĕнче пĕр центнер çурă вакланă улăма çемçетсе илме пулать, çапла вара выльăха çитерме 5—5,5 центнер апат хатĕрлеме пулать.

Каткан е ешĕкĕн тĕпĕнче çĕр хушшине, 3 сантиметр хушă хăварса, тепĕр йывăç тĕп хумалла, вăл каткан айккисене çирĕппĕн сыпçăнса тăтăр. Тĕпĕнче улăмран сăрхăнса тухнă кĕл шывĕ юхса тухмалли шăтăк пултăр. Çав шăтăка улăм çемçелсе çитиччен пробкăпа питĕрсе тăмалла. Улăма каткана йывăр кисекпе чышса тултармалла. Улăма кĕл шывĕпе çемçетме ăшă хуралтăсем кирлĕ.

2. Кĕл шывне мĕнле хатĕрлемелле

Типĕ кĕле тĕрлĕ хутăшсенчен аласа тасатас пулать. 9—10 витре вĕретнĕ шыв çине 2,5 витре кĕл ямалла, йывăç кĕреçепе пăтратса тăрса, çак шыва вĕретес пулать. 10—20 минут вĕретнĕ хыççăн, кĕске вăхăт хушши тăрăлтармалла, вара хуранти шыва пăтратмасăр 8 витре кĕл шывĕ ăсса илмелле. Хуран тĕпне юлнă кĕл çине каллех 3—4 витре вĕретнĕ шыв ямалла, тата çур сехет вĕретнĕ хыççăн татах 2—3 витре кĕл шыв ăсса илмелле. Çапла вара 2,5 витре кĕлрен 10—11 витре лайăх пахалăхлă кĕл шывĕ туса илме пулать.

Хăшпĕр кĕлтен сĕлтĕ сахалтарах тухать, çавăнпа та кĕл шывĕн хаярлăхне тĕрĕслесе пăхмалла.

Ăна çапла тумалла: хурантан кĕл шывĕ ăсса илсе тăрăлтармалла. 10—12 градуса çити сивĕннĕ хыççăн кĕленче çине тултармалла, унтан вара лактоденсиметр текен приборпа сĕлтĕн хаярлăхне тĕрĕслемелле. (Лактоденсиметр кашни сĕт-çу ферминчех пур, унпа сĕтĕн çăралăхне тĕрĕслеççĕ). Кĕл шывĕн хаярлăхĕ 1,025 хисепрен кая пулмалла мар.

3. Улăма мĕнле çемçетмелле

Чăн малтанах улăма 5—8 сантиметр тăршшĕ вакламалла. Вакланă улăма каткапа сийĕн-сийĕн тултарас пулать. Кашни сий çине васкавлăн вĕри сĕлтĕ сапмалла. Кĕл шывĕн вĕрилĕхĕ 90—95 градусран кая пулмалла мар. Каткана е ешĕке вакланă улăм чышса тултармалла. Каткана улăм тултарнă хыççăн, ун çине алăпа пусса пăхсан 1—2 сантиметр шыв хăпартăр.

Улăм часах çемçелет, пусăрăнать. Каткари улăм ан сивĕнтĕр тесе, унта вакланă улăм тултарсах тăмалла. Каткана тултарнă хыççăн хăмаран тунă сивиттипе хупламалла та йывăр япалапа пусарса хумалла. Çак ĕçе питĕ васкаса тумалла. Унтан катка çине улăм е ытти япала витмелле. Улăм çине сĕлтĕ сапнă чухне кăшт пăтраннине те яма пулать, вăл сиенлĕ мар. Анчах ытлашши нумай ямалла мар, мĕншĕн тесен вăл улăмăн тутине пăсать. Кĕл шывĕн хаярлăхĕ çителĕклĕ пулсан, вăл 90—95 градус вĕри пулсан, улăм часах çемçелсе пиçет, 2 сехетрен çитерме те юрăхлă пулать. Çак вăхăт хушшинче кĕл шывĕн 80 проценчĕ улăмăн выльăх хырăмĕнче ирĕлсе юна кайман пайĕпе пĕрлешет. Çакăн хыççăн вара 2 сехетрен катка тĕпĕнчи шăтăка уçса кĕл шывне юхтарса кăлармалла.

Опытсем çакна кăтартаççĕ: кĕл шывĕ çуррине яхăн улăм ăшнех юлать. Кĕл шывне юхтарса кăларнă хыççăн, каткари улăма йывăç кисекпе тепĕр хут чышмалла. Çапла туни вара кĕл шывне улăмăн выльăх хырăмĕнче çĕрмен пайĕсене çемçетме май парать. Çакăн хыççăн каткана татах улăмпа е ытти япалапа витсе 10—12 сехет хушши тытас пулать. Çак вăхăтра каткара кĕл шывĕ пачах та юлмасть.

4. Çемçетнĕ апата çитересси

Кĕл шывĕнче 10—12 сехет хушши çемçелнĕ улăма выльăхсене ăшăллах çитерме пулать. Лашасене çакăн пек майпа хатĕрленĕ улăма çитернĕ чухне тăвар тата кăштах посыпка сапсан аван. Майракаллă шултăра выльăхсене тăвар шывĕпе, е çĕрулми тураса янă шывпа пĕрле, е лайăх пахалăхлă силоспа хутăштарса çитермелле. Ворошилов ячĕпе тăракан колхозра туса пăхнă опытсем тăрăх, çак апата выльăхсем юратса, шим юлмиччен çисе яраççĕ.

Улăма çемçетсе усă курнă кĕле удобрени вырăнне тăкма та юрать. Ăна тĕштырă акмалли вырăна тăкмалла. Çавăн пекех сĕлтĕленĕ кĕл юлашкине выльăхсене çитерме пулать. Вăл минераллă (фосфорлă, кальцилĕ) апат пулса тăрать. Анчах выльăхсене парас умĕн ăна ăшă шывпа чÿхемелле, унтан типĕтсе аламалла. Сурăхсене çакăн пек минераллă апата тăварпа хутăштарса уйрăм валашкасем çине — 4 пай кĕл, пĕр пай тăвар ярса памалла. Сыснасене ытти апатсемпе хутăштарса памалла, кашни сысна пуçне кунне 20—40 грамм пама юрать.

Улăма кĕл шывĕпе çемçетни известленинчен çак енчен пахарах: известь вырăнне кĕлпе усă курма пулать, шыв ик-виç хут сахалтарах пĕтет, улăма 2—3 хут хăвăртрах çемçетме пулать тата каткасем те сахалтарах кирлĕ.

Доцент Н. СЫЧЕВ,
Хими наукисен кандидачĕ.
Доцент П. БЕРЕЖНАЯ,
Ялхуçалăх наукисен кандидачĕ.

Ответлă редакторăн
заместителĕ А. А. ЭСХЕЛЬ

РЕДАКЦИ АДРЕСЕ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати, ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, секретарьпе заместителĕн — 4—26, парти пурнăç пайĕн — 3—99, промышленноçпа ялхуçалăх пайĕсен 5—31, издательство конторин —0—23.

НТ 00404 Типография №1. Управления полиграфпромышленности при СНК ЧАССР. Заказ №2 ф. б. 59×42 п. л. Тираж 14.400 экз.